

TAHTA NOTLARI

Şematikleşmiş Konu Anlatımı

HAKİMLİK / HMGS

CEZA MUHAKEMESİ
HUKUKU

Alperen AKBAS

2026

1. Baskı

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı'nın bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN: 978-625-90483-1-4

HÂKİMLİK / HMGS TAHTA NOTLARI CEZA MUHAKEMESİ HUKUKU

Alperen AKBAŞ

Yayın Yönetmeni

Metin KAYA

Dizgi - Tasarım

İmtiyaz Yayınları Dizgi Grafik Ekibi

Öneri ve Düşünceleriniz İçin

E-posta: info@imtiyazkitap.com

Web: www.imtiyazkitap.com

www.imtiyazonlineegitim.com

Baskı: 1. Baskı

ARCS Matbaacılık: İskitler / Ankara

Matbaa Sertifika Nu: 49427

© Bu kitabın her türlü yayın hakkı **İmtiyaz Yayınları**'na aittir. Yayınevinin yazılı izni olmadan, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

CEZA MUHAKEMESİ HUKUKU	1
GENEL ESASLAR	2
YARGILAMA MAKAMLARI	6
GÖREV - YETKİ	18
MUHAKEME ŞARTLARI	24
SÜRELER VE ESKİ HALE GETİRME	26
DELİLLER VE DEĞERLENDİRİLMESİ	27
KORUMA TEDBİRLERİ	48
MUHAKEME EVRELERİ	80
KANUN YOLLARI	106
ÖZEL YARGILAMA USULLERİ	118

www.imtiyazkitap.com

CEZA HUKUKU DİSİPLİNLERİ

Maddi Ceza Hukuku

Şekli Ceza Hukuku

İnfaz Hukuku

Genel Hükümler

1. Genel Esaslar
2. Suçun Unsurları
  - Maddi U.
  - Manevi U.
  - Huk. Ay. U.
  - Tipiklik
3. Suçun Görünüş Biçimleri
  - Teşebbüs
  - İştirak
  - İçtima
4. Yaptırımlar
5. Dava ve Cezayı Düşüren Haller

Özel Hükümler

TCK

- U. A. Suçlar
- Kişilere K.
- Toplama K.
- Millete ve Devlete K.

Diğer Ceza K.

- Orman K.
- Bankacılık K.
- Belediye K.
- .
- .

CMK

Soruşturma

Kovuşturma

1. Genel Esaslar
2. Yargılama Makamları
3. Görev - Yetki
4. Muhakeme Şartları
5. Deliller ve Değerlendirilmesi
6. Koruma Tedbirleri
7. Muhakeme Evreleri
8. Özel Yargılama Usulleri
9. Kanun Yolları

SORUŞTURMA

KOVUŞTURMA

İNFAZ

Kişi: Şüpheli
Yetkili: Savcı
İlke: Gizlilik

Kişi: Sanık
Yetkili: Mahkeme
İlke: Alenilik

Kişi: Hükümlü

İade,
15 gün

Suçun
Öğrenilmesi

- İhbar
- Şikayet
- Re'sen

- İfade (Kolluk)
- İfade (Savcı)

Sorgu
(SCH)

- Kamu davasının açılması

- KYOK

X

- KYOK

- Tutuklama veya Adli Kontrol

- Gözaltı (24 Saat) + Yol

İddianamenin
Kabulü

- Duruşma-ya hazırlık

- Duruşma

- Hüküm

Hükümün
KesinleşmesiOLAĞANÜSTÜ
KANUN
YOLLARI

- Kanun Yararına Bozma
- YCB İtirazı
- BAM YCB İtirazı
- Yargılamanın Yenilenmesi

OLAĞAN KANUN
YOLLARI

- İtiraz
- İstinaf
- Temyiz

ŞÜPHELİ	Soruşturma evresinde, suç şüphesi altında bulunan kişidir.
SANIK	Kovuşturma evresinde, suç şüphesi altında bulunan kişidir.
MÜDAFİ	Şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukatı
VEKİL	Katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu kişiyi ceza muhakemesinde temsil eden avukatı
SORUŞTURMA	Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evre
KOVUŞTURMA	İddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evre
İFADE ALMA	Şüphelinin kolluk görevlileri veya Cumhuriyet savcısı tarafından soruşturma konusu suçla ilgili olarak dinlenmesi
SORGU	Şüpheli veya sanığın hâkim veya mahkeme tarafından soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilgili olarak dinlenmesi
MALEN SORUMLU	Yargılama konusu işin hükme bağlanması ve bunun kesinleşmesinden sonra, madd ve malî sorumluluk taşıyarak hükmün sonuçlarından etkilenecek veya bunlara katlanacak kişi

SUÇÜSTÜ

- İşlenmekte olan suç
- Henüz işlenmiş olan fiil ile fiilin işlenmesinden hemen sonra kolluk, suçtan zarar gören veya başkaları tarafından takip edilerek yakalanan kişinin işlediği suç
- Fiilin pek az önce işlendiğini gösteren eşya veya delille yakalanan kimsenin işlediği suç

TOPLU SUÇ

Aralarında iştirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla kişi tarafından işlenen suçtur.

**DİSİPLİN
HAPSİ**

Kısmi bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, önödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adlî sicil kayıtlarına geçirilmeyen haptir.

⚠ DİKKAT

- **Gecikmesinde sakınca bulunan hâl:** Derhal işlem yapılmadığı takdirde suçun iz, emare, eser ve delillerin ortadan kaybolması şüphelinin kaçması kimliğinin saptanamaması durumu ifade etmektedir. Kanun'un birçok yerinde geçen bu kavram Ceza Muhakemesi Kanunu'nda açıkça tanımlanmış değildir.

Tasarruf Edilemezlik

Ceza muhakemesi hukukunda, re'sen araştırma ilkesinin de bir sonucu olarak taraflar kendi iradeleri ile yargılamanın sona ermesini sağlayamazlar.

Masumiyet Karinesi

Masumiyet karinesi, şüpheli veya sanığın mahkûmiyet hükmü kesinleşinceye kadar suçlu sayılmamasını ifade eder. Anayasal bir ilkedir.

Adil Yargılanma Hakkı

Anayasaya göre herkes adil yargılanma hakkına sahiptir. Adil yargılanmanın başlıca unsurları davanın yasayla kurulan bağımsız mahkeme önünde makul sürede açık duruşmada görülmesidir.

Hak Arama Hakkı

Hak arama hakkı yetkili merciler önünde beyanda bulunma sorununu anlatma ve dinletme hakkıdır. Anayasal bir ilkedir.

Tabii Hakim İlkesi

Doğal hakim, yasayla suç tarihinde önce kurulmuş, her bakımdan yetkili yargılama makamındaki hakimdir.

Şüpheden Sanık Yararlanır

Şüpheden sanık yararlanır ilkesi, kişinin suçu işlemiş olduğu her türlü şüpheden uzak somut, kesin ve inandırıcı delillerle ispat edilmedikçe o kişinin cezalandırılmayacağını ifade eder.

Silahların Eşitliği

İddia ve savunma makamı arasında dengeyi ifade eder. Maddi gerçeğin ortaya çıkabilmesi için iddia ve savunma makamları eşit olanaklara sahip olmalıdır.

Çelişme İlkesi

İddia ve savunma makamlarının sözlü tartışmasından, çelişmesinden maddi gerçeğe ulaşmadır.

Kıyas Serbestliği

Ceza hukukunun aksine ceza muhakemesinde kıyas yapmak serbesttir. Kural olarak ceza muhakemesi hukukunda kıyas serbesttir.

Derhal Uygulanırlık İlkesi

Yürürlüğe giren ceza normları, failin lehine veya aleyhine olmasına bakılmaksızın derhal uygulanır.

**Maddi Gerçeğin Re'sen
Araştırılması**

Ceza muhakemesinde amaç şekli gerçekliğe değil maddi gerçekliğe ulaşmaktır. Söz konusu ilkeye göre mahkeme, sanığın suçu kabul ettiğine ilişkin beyanla, savcılığın mütalaadaki beraat talebiyle veya taraflarca getirilmiş delillerle bağlı değildir.

Delil Serbestliği İlkesi

Ceza muhakemesi hukukunda her şeyin delil olma kabiliyeti vardır. Yine her türlü delil, yargılamaya uzatma maksadı taşımadığı sürece hüküm kesinleşinceye kadar her aşamada ileri sürülebilir.

Kamu Davasının Mecburiliği

Kamu davasının mecburiliği ilkesine göre, suçun işlendiğine dair yeterli şüphe varsa cumhuriyet savcısı iddianame hazırlayarak kamu davasını açmak zorundadır.

Davasız Yargılama Olmaz İlkesi

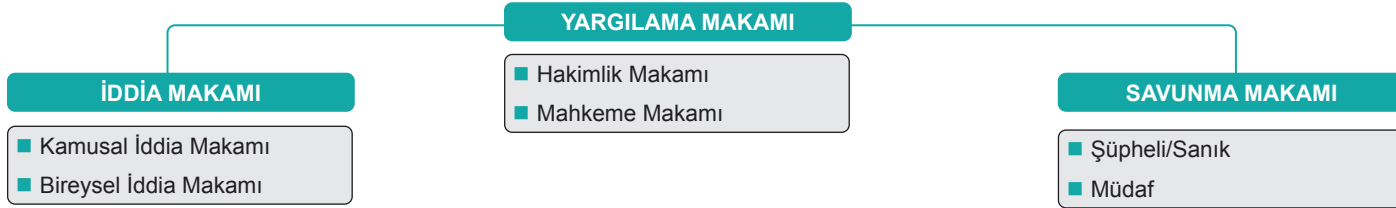
Söz konusu ilkeye göre, mahkemenin ceza yargılaması yapabilmesi için, Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturma sonucunda düzenlenmiş ve mahkemeye sunulmuş bir iddianamenin bulunması zorunludur. Zira hüküm ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil ve fail hakkında verilir.

CEZA MUHAKEMESİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI**■ ASLİ KAYNAKLAR**

- **Anayasa:** Temel hak ve özgürlükler (Any md.19-36) ve yargı başlığı altındaki düzenlemeler (Any. md.138 vd.)
- **Kanunlar:** 5271 sayılı CMK, 5235 sayılı Teşkilat Kanunu, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu vb.
- **Uluslararası Antlaşmalar:** Anayasanın 90. maddesine göre temel hak ve hürriyetler konusunda kanun hükümleri ile uluslararası sözleşme hükümleri arasında çatışma yaşanırsa uluslararası sözleşme hükümleri uygulanır.

■ TALİ KAYNAKLAR

- **İçtihatlar:** Yargılama makamlarınca verilmiş olan hükümlerdir.
- **Doktrin:** Hukuk bilginlerinin, hukuki meseleler üzerindeki bilimsel çalışmaları ve fikirleridir.
- **Gelenek ve Ahlak Kuralları:** Ceza yargılamasında, kanunilik ilkesi geçerli olmadığı için gelenek ve ahlak kurallarının da yardımcı kaynak olarak ceza yargılamasına kaynaklık edebileceği doktrinde kabul görmektedir.

İDDİA MAKAMI
KAMUSAL İDDİA MAKAMI (SAVCI)
GÖREVLERİ

- Kamu davasının açılıp açılmadığına karar vermek üzere soruşturma yapmak veya yaptırmak,
- Kanun hükümlerine göre, yargılama faaliyetlerini kamu adına izlemek, bunlara katılmak ve gerektiğinde kanun yollarına başvurmak,
- Kesinleşmiş mahkeme kararlarının yerine getirilmesi ile ilgili işlemleri yapmak ve izlemek.

KURALLAR

- Gerektiğinde duruşmalara birden çok savcı katılabilir.
- Mahkeme kuruluşu bulunun her il veya ilçe merkezinde o il veya ilçenin adıyla cumhuriyet başsavcılığı kurulur.
- Savcılar kendi aralarında başsavcının belirlediği iş bölümü esasına göre çalışırlar.
- Savcılar arasında istinabe öngörülmüştür.
- Mahkemeler için belirlenen yetki kuralları savcılar için de geçerlidir.
- Aralarındaki olumsuz yetki uyuşmazlığını, yargı çevresinde görev yaptığı ağır cezaya en yakın ağır ceza mahkemesi çözer.

BİREYSEL İDDİA MAKAMI

Mağdur/ Şikayetçi

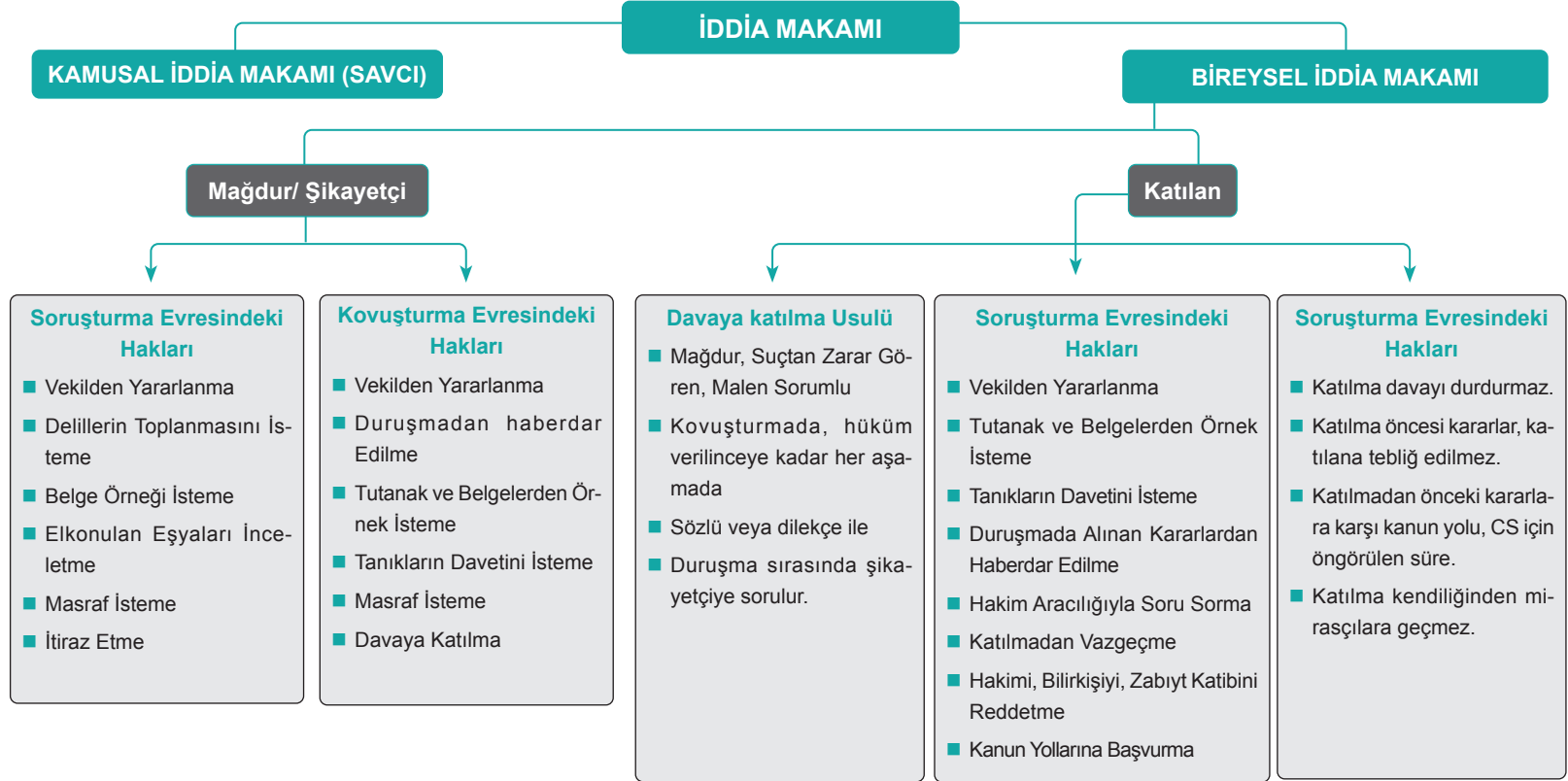
Katılan

DiĞER GÖREVLERİ

- Reddi hâkim talebinde bulunmak
- Soruşturma aşamasında; yemin verdirerek tanık dinlemek, bilirkişiye başvurmak, fiziki kimliğin tespitini yaptırmak, keşif, yer gösterme işlemi, ölü kimliğinin belirlenmesi ve otopsi işlemlerini yaptırmak
- Gözaltı kararı vermek
- Yakalanmış iken kolluk elinden kaçan şüpheli, sanık ya da hükümlü hakkında yakalama emri düzenlemek
- Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde; arama, el koyma, iç beden muayenesi, iletişimin dinlenmesi ve tespiti, teknik araçlarla izlemeye karar vermek
- Kanun yollarına başvurmak

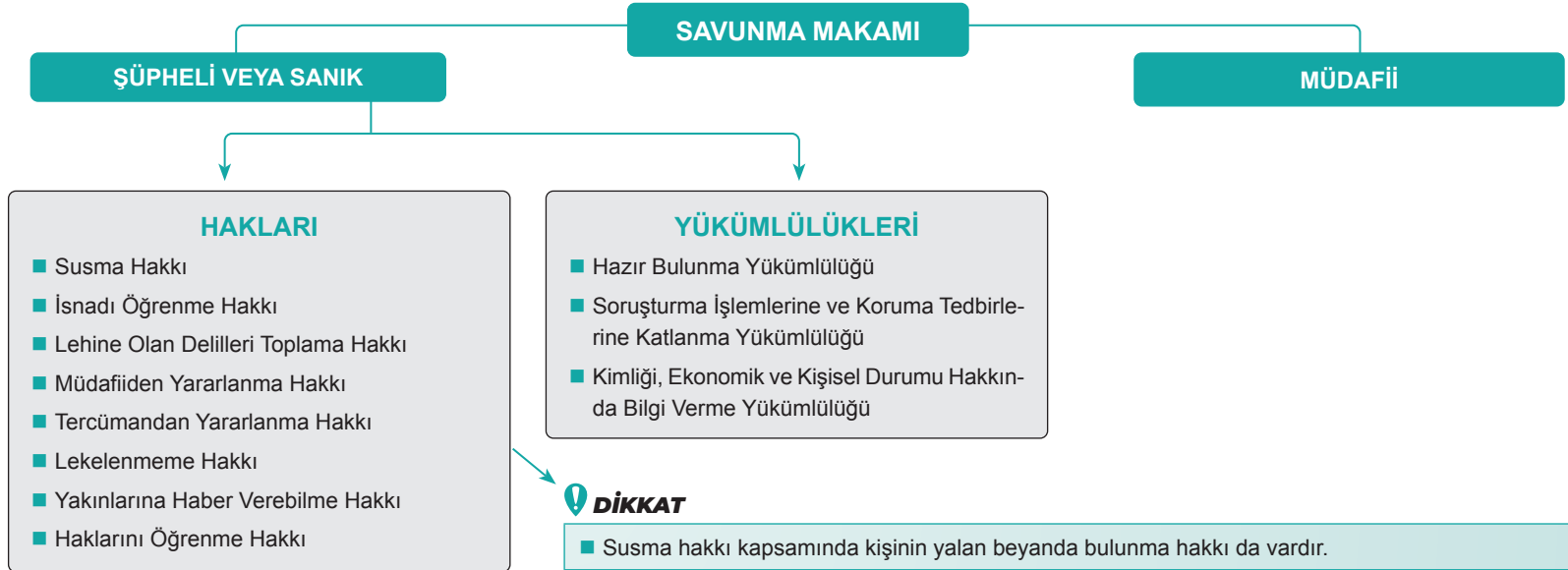
⚠ DİKKAT

- Savcının reddi mümkün değildir.

VEKİLDEN YARARLANMA HAKKI

- **İhtiyari Vekil (Özel Vekaletname):** Mağdur, şikayetçi ya da katılan, ceza yargılamasında **kendi seçtiği bir avukattan, özel vekâletname düzenleyerek** anlaşma yapmak suretiyle hukuki yardım alabilir, kendisini özel vekaletname düzenleyerek anlaştığı avukatla temsil edebilir.
- **İhtiyari Vekil (Barodan Görevlendirme):** Mağdur, şikayetçi ya da katılan vekili bulunmaması halinde, **cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı veya ısrarlı takip suçları ile kadına karşı işlenen kasten yaralama, işkence ve eziyet suçlarında ve alt sınırı 5 yıldan fazla hapis** cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkına sahiptir.
- **Zorunlu Vekil (Barodan Görevlendirme):** Mağdur ya da katılan **on sekiz yaşını doldurmamış, sağır veya dilsiz ya da meramını ifade edemeyecek derecede malûl** olur ve bir vekili de bulunmazsa, istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilir.

SAVUNMA MAKAMI

ŞÜPHELİ VEYA SANIK

MÜDAFİİ

İHTİYARİ - ZORUNLU MÜDAFİİ

- Şüpheli veya Sanık Tarafından Seçilen İhtiyari Müdafî
- Baro Tarafından Atanan İhtiyari Müdafî
- Baro Tarafından Atanan Zorunlu Müdafî
  - Şüpheli veya sanık çocuk
  - Şüpheli veya sanık sağır veya dilsiz
  - Şüpheli veya sanık malul
  - 5 yıldan fazla olan suçlardan yargılanıyor
  - Tutuklanması istenmişse
  - Gözlem altına alınmışsa
  - Sulh ceza hakimince sorgusunun yapılmasına karar verilir ise
  - Duruşma yapılan hallerde sanık kaçak ise
  - Sanığın duruşma salonundan çıkarılmasına karar verilmiş ise
  - Seri muhakeme usulünde

MÜDAFİİN YETKİLERİ

- Şüpheliyle görüşme
- Hazır bulunma
- Dosya inceleme ve örnek alma
- Kanun yollarına başvurma
- Hâkimin, bilirkişinin, zabıt katibinin reddini talep etme
- Mahkeme kararlarına görüş belirtme
- Bilirkişi tarafından hazırlanan rapor örneklerini alma, inceleme
- Bilirkişinin duruşmaya çağrılmasını talep etme
- Duruşmada, keşif işleminde, şüpheliye veya sanığa ait el konulmuş belgelerin mührü açılarak okunmasında, tanık ve bilirkişinin istinabe yoluyla veya naiple dinlenmesine karar verildiğinde bu dinleme işlemlerinde, uzlaşma müzakerelerinde hazır bulunma
- Otopside bir hekim bulundurma
- Her delil ikamesinden sonra delile karşı görüş bildirme

MÜDAFİN YETKİLERİ

ŞÜPHELİYLE GÖRÜŞME

- Şüpheli veya sanık, **vekâletname aranmaksızın** müdafii ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı bir ortamda görüşebilir. Bu kişilerin müdafii ile yazışmaları denetime tâbi tutulamaz.
- **Kısıtlama:** Kanunda sayılan **katalog suçlarda**, gözaltındaki şüphelinin müdafii ile görüşme hakkı Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, **hakim kararıyla 24 saat süreyle** kısıtlanabilir. Ancak bu süre zarfında şüphelinin ifadesi alınamaz.

HAZIR BULUNMA

- Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin **her aşamasında** avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.
- Hazır bulunma yetkisi çerçevesinde müdafii; **arama, keşif, yer gösterme, otopsi, uzlaştırma müzakeresi, şüpheli veya sanığa ait el konulan mühürlü eşyaların açılması, istinabe veya naip hâkim aracılığıyla tanık ya da bilirkişinin dinlenmesi gibi** işlemlerde ve ayrıca kanunda açıkça yasaklanmayan tüm soruşturma ve kovuşturma işlemlerinde hazır bulunma yetkisine sahiptir.

DOSYA İNCELEME VE ÖRNEK ALMA

- Müdafii, soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilir ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabilir.
- **Kısıtlama:** Müdafinin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, sadece **katalog suçlarda** soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine **hâkim kararıyla** kısıtlanabilir.
- Yakalanan kişinin veya **şüphelinin ifadesini içeren tutanak** ile **bilirkişi raporları** ve **adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar** hakkında, müdafinin dosya inceleme yetkisi kısıtlanamaz.
- Kovuşturma evresinde dosya inceleme ve örnek alma yetkisinin kısıtlanmasına karar verilemez.

! DİKKAT

Kanun Yollarına Başvurma

- Avukat, müdafiliğini veya vekilliğini üstlendiği kişilerin **açık arzusuna aykırı olmamak koşuluyla** kanun yollarına başvurabilir.
- Müdafinin veya vekilin kanun yoluna başvurudan vazgeçebilmesi, vekâletnamede bu hususta **özel yetkili kılınmış olması** koşuluna bağlıdır.
- **Çocuk, sağır ve dilsiz ve kendisini savunamayacak derecede malul** olan şüpheli veya sanıklar lehine kanun yoluna başvurulduğunda veya başvuru kanun yolundan vazgeçildiğinde şüpheli veya sanık ile **müdafinin iradesi** çelişirse müdafinin iradesi geçerli sayılır.

MÜDAFİLİKTE YASAKLANMA

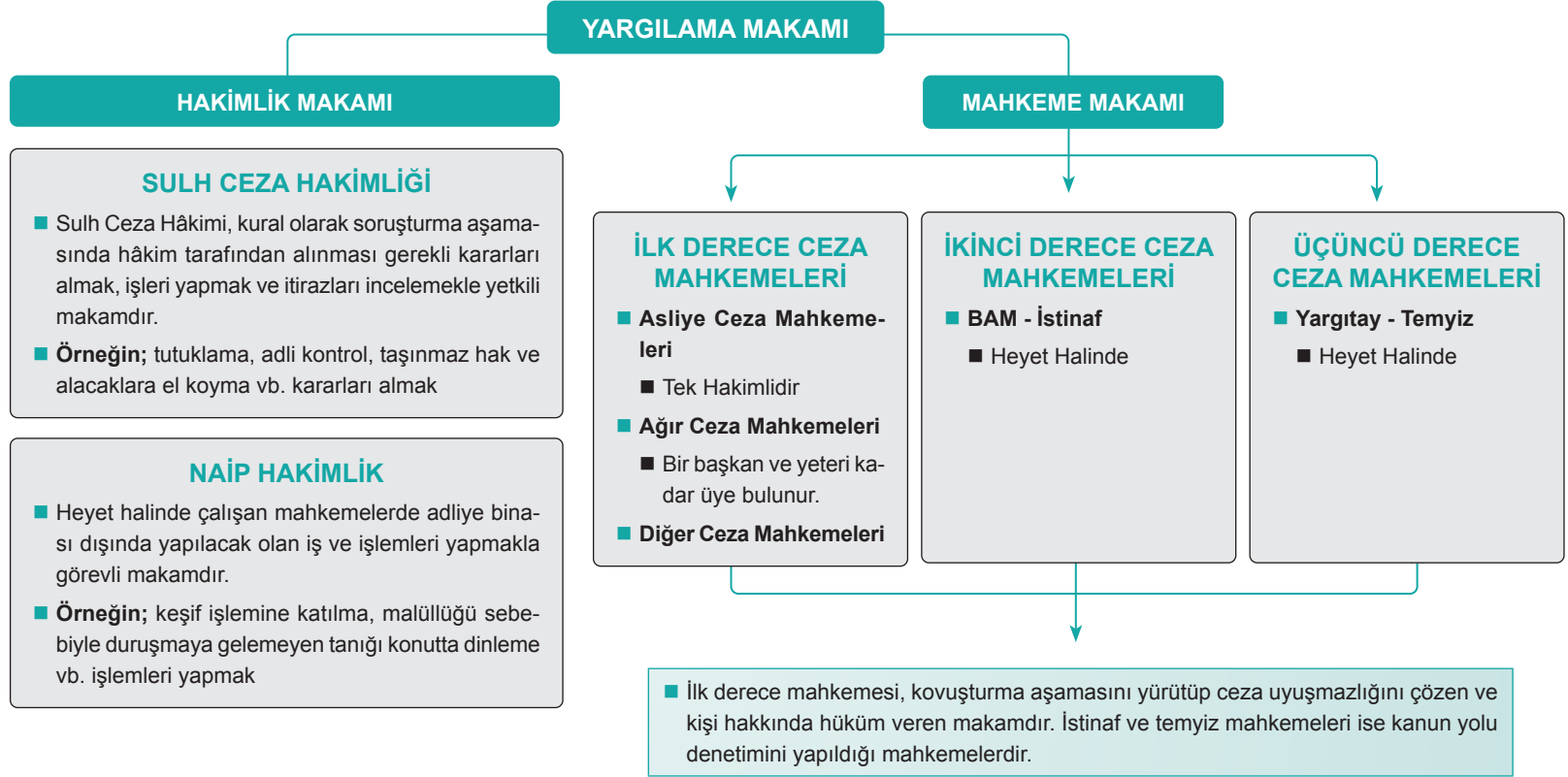
- İhtiyari veya zorunlu müdafii olarak veya vekil olarak görevlendirilen avukat, **suç işlemek için örgüt kurma (TCK md.220), ve silahlı örgüt suçları (TCK md.314) ile terör suçlarından** şüpheli, sanık veya hükümlü olanların müdafilik veya vekillik görevini üstlenmiş ve **hakkında bu suçlar nedeniyle kovuşturma açılmışsa** müdafilik veya vekillik görevini üstlenmekten yasaklanabilir.
- Cumhuriyet savcısının yasaklamaya ilişkin talebi hakkında, **hâkim veya mahkeme tarafından** gecikmeksizin karar verilir. Bu **kararlara karşı itiraz edilebilir**. İtiraz sonucunda yasaklama kararının kaldırılması halinde avukat görevini devam ettirir. Müdafilik görevinden yasaklama kararı, **avukat hakkındaki kovuşturma konusu suçla sınırlı** olmak üzere, **bir yıl süre** ile verilebilir. Ancak, soruşturma veya kovuşturmanın niteliği itibarıyla bu süreler **altı aydan fazla olmamak üzere en fazla iki defa** uzatılabilir.
- Soruşturma sonunda **kovuşturmaya yer olmadığına dair karar** verilmesi veya kovuşturma sonunda **mahkûmiyet dışında bir karar verilmesi** halinde, kesinleşmesi beklenmeksizin **yasaklama kararı kendiliğinden kalkar**.
- Görevden yasaklama kararı, **şüpheli, sanık veya hükümlü ile yeni bir müdafii görevlendirilmesi** için derhal ilgili baro başkanlığına bildirilir.
- Müdafii veya vekil görevden yasaklanmış bulunduğu sürece başka davalarla ilgili olsa bile müdafiliğini veya vekilliğini üstlendiği kişiyi **ceza infaz kurumunda veya tutukevinde ziyaret edemez**.

MÜVEKKİL

Soruşturma	Kovuşturma	İnfaz
✓	✓	✓

AVUKAT

Soruşturma	Kovuşturma	İnfaz
✗	✓	✓

HAKİMLERİN BAĞIMSIZLIĞI VE TARAFSIZLIĞI

■ **Hakimin Bağımsızlığı;**

- Hâkimlerin hiçbir kişi veya makamdan emir ve talimat, tavsiye ve telkin almamasını ifade eder.

■ **Hakimin Tarafsızlığı;**

- Hâkimin tarafsızlığı ise hâkimin, yargılamanın taraflarına eşit mesafede olmasını ifade eder. Hâkimin tarafsızlığının korunabilmesi için CMK'da, hâkimin davaya bakmasının yasak olduğu haller ve hâkimin tarafsızlığını şüpheye düşürecek haller şeklinde iki farklı düzenleme yapılmıştır;

HAKİMİN DAVAYA BAKAMAYACAĞI HALLER

- Suçtan **kendisi zarar** görmüşse,
- Soradan ortadan kalksa bile **evlilik, vesayet veya kayımlık** ilişkisi bulunmuşsa,
- Kan veya kayın hısımlığından **üstsoy veya altsoyundan** biri ise,
- **Evlât edinme** bağlantısı varsa,
- **Üçüncü derece dahil kan** hısımlığı varsa,
- Evlilik sona ermiş olsa bile, **ikinci derece dahil kayın** hısımlığı varsa,
- Aynı davada **cumhuriyet savcılığı, adli kolluk görevi, avukatlık** yapmışsa,
- Aynı davada **tanık veya bilirkişi** sıfatıyla dinlenmişse,
- Bir **karar veya hükme katılan hâkim**, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamaz. (Yargılamaya katılamayacak hâkim)
- Aynı işte **soruşturma evresinde görev** yapmış bulunan hâkim, kovuşturma evresinde görev yapamaz. (Yargılamaya katılamayacak hâkim)
- **Yargılamanın yenilenmesi** halinde, önceki yargılamada görev yapan hâkim, aynı işte görev alamaz. (Yargılamaya katılamayacak hâkim)

TARAFSIZLIĞI ŞÜPHEYE DÜŞÜRECEK
DİĞER SEBEPLER

- Hâkimin tarafsızlığını şüpheye düşürecek haller hakkında açıkça düzenlenmemiştir.
- **Örneğin;** okul arkadaşlığı, kiracılık ilişkisi, nişanlılık, yasaklılık kapsamında olmayan akrabalık, dostluk vb.

HAKİMLERİN BAĞIMSIZLIĞI VE TARAFSIZLIĞI

■ Hâkimin davaya bakmasının yasak olduğu hallerde davadan **çekinmelidir**. Yine hâkimin tarafsızlığını şüpheye düşürecek diğer sebeplerin varlığı halinde hâkim davaya bakmaktan kendiliğinden **çekinebilir**.

■ Her iki halde de hâkimin çekinmemesi durumunda aşağıdaki **kişiler hâkimin reddini talep edebilir**:

■ Cumhuriyet savcısı

■ Şüpheli veya sanık

■ Müdafî

■ Katılan

■ Katılan vekili

Ret
İsteminde
Süre:

■ Hâkimin Davaya Bakmasının Yasak Olduğu hallerde **yargılamanın her aşamasında** hâkimin reddi talep edilebilir.

■ **Hâkimin Tarafsızlığını Şüpheye Düşürecek Hallerde:**

■ **Durum Başlangıçta Belli İse:** Sanığın **sorgusu başlayıncaya kadar**, duruşmalı işlerde bölge adliye mahkemelerinde inceleme raporu ve Yargıtayda görevlendirilen üye veya tetkik hâkimi tarafından yazılmış olan **rapor üyelere açıklanıncaya kadar**, diğer hâllerde, inceleme başlayıncaya kadar

■ **Durum Sonrada Ortaya Çıkmış İse:** Durumun öğrenilmesinden itibaren **7 gün** içinde.

Ret
İsteminde
Usul:

■ Hâkimin reddi, mensup olduğu mahkemeye verilecek **dilekçeyle** veya **zabıt kâtibine bir tutanak** düzenlenmesi için başvurulması suretiyle yapılır.

■ Ret isteminde bulunan, öğrendiği ret sebeplerinin **tümünü bir defada** açıklamak ve süresi içinde olguları ile birlikte ortaya koymakla yükümlüdür.

■ Reddi istenen hâkim, ret sebepleri hakkındaki görüşlerini yazılı olarak bildirir.

Ret
İsteminin
Geri
Çevrilmesi:

■ Mahkeme, kovuşturma evresinde ileri sürülen hâkimin reddi istemini aşağıdaki durumlarda geri çevirir:

■ **Ret istemi süresinde yapılmamışsa**

■ **Ret sebebi ve delili gösterilmemişse**

■ **Ret isteminin duruşmayı uzatmak amacı ile yapıldığı açıkça anlaşılıyorsa**

Yukarıdaki hallerde ret istemi, toplu mahkemelerde reddedilen hâkimin müzakereye katılmasıyla, tek hâkimli mahkemelerde de reddedilen hâkimin kendisi tarafından geri çevrilir. Bu konudaki kararlara karşı itiraz kanun yoluna gidilebilir.

**Ret Talebinin
Sonuçları:**

- Reddi istenen hâkim, ret hakkında bir karar verinceye kadar **yalnız gecikmesinde sakınca olan işlemleri** yapar.
- Ret isteminin kabulüne karar verildiğinde, gecikmesinde sakınca bulunan hâl nedeniyle yapılmış olanlar dışında, **duruşma tekrarlanır**.
- Ret isteminin **kabulüne ilişkin kararlar kesindir**. Ret isteminin **kabul edilmemesine ilişkin kararlara karşı itiraz** yoluna gidilebilir.
- Ret isteminin kabulü halinde, davaya bakmakla bir başka hâkim veya mahkeme görevlendirilir.

REDDİ İNCELEMAYA YETKİLİ MERCİ

- Hâkimin reddi istemine mensup olduğu mahkemece karar verilir. Ancak, reddi istenen hâkim müzakereye katılamaz.
- Bu nedenle mahkeme teşekkül edemezse hakim reddi talebi;
  - Reddi istenen hâkim asliye ceza mahkemesine mensup ise bu mahkemenin yargı çevresi içerisinde bulunan ağır ceza mahkemesince karara bağlanır.
  - Reddi istenen hâkim ağır ceza mahkemesine mensup ise o yerde ağır ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen dairece, son numaralı daire için (1) numaralı dairece; o yerde ağır ceza mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde ise, en yakın ağır ceza mahkemesince karara bağlanır,
  - Ret istemi sulh ceza hâkimine karşı ise, yargı çevresi içinde bulunduğu asliye ceza mahkemesince ve tek hâkime karşı ise, yargı çevresi içerisinde bulunan ağır ceza mahkemesince karara bağlanır
  - Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin başkan ve üyelerinin reddi istemi, reddedilen başkan ve üye katılmaksızın görevli olduğu dairece incelenerek karara bağlanır.
  - Yargıtay daire ve genel kurul başkan ve üyelerinin reddi ise, reddedilen başkan ve üye katılmaksızın ilgili daire veya genel kurulda, karara bağlanır.

HAKİMİN ÇEKİNMESİ

- Hâkim, yasaklılığını gerektiren sebeplere dayanarak çekindiğinde; **merci**, bir başkahâkimi veya mahkemeyi davaya bakmakla **görevlendirir**.
- Hâkim, tarafsızlığını şüpheye düşürecek sebepler ileri sürerek çekindiğinde, merci çekinmenin uygun olup olmadığına karar verir. Çekinmenin uygun bulunması halinde, davaya bakmakla bir başka hâkim veya mahkeme görevlendirilir.

ZABIT KÂTİBİNİN REDDİ

- Hakim reddi ve çekinmesine ilişkin hükümler zabıt kâtipleri hakkında da uygulanır.
- Zabıt kâtibinin reddi veya kendisinin reddini gerektiren sebepleri bildirerek görevden çekinmesi hâlinde gereken karar, yanında çalıştığı mahkeme başkanı veya hâkim tarafından verilir.
- Aynı işte zabıt kâtibinin hâkim ile birlikte reddi istemi hakkında veya çekinmelerine karar verecek merci, hâkime göre belirlenir.

SORUŞTURMA

KOVUŞTURMA

GÖREV

YETKİ

- Madde bakımından yetki kuralları, **suçun ağırlığına veya niteliğine göre** hangi mahkemenin yargılamayı yürüterek hüküm kuracağını düzenleyen kurallardır.

Asliye Ceza Mahkemeleri

- Genel Görevli Mahkemelerdir.
- Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, sulh ceza hâkimliği ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere bakar.

Ağır Ceza Mahkemeleri

- Ağırlaştırılmış Müebbet
- Müebbet
- 10 Yıldan Fazla Hapis
- Katalog Suçlar

Özel Ceza Mahkemeleri

- Çocuk Mahkemeleri
- İcra Ceza Mahkemeleri
- Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemeleri vb.

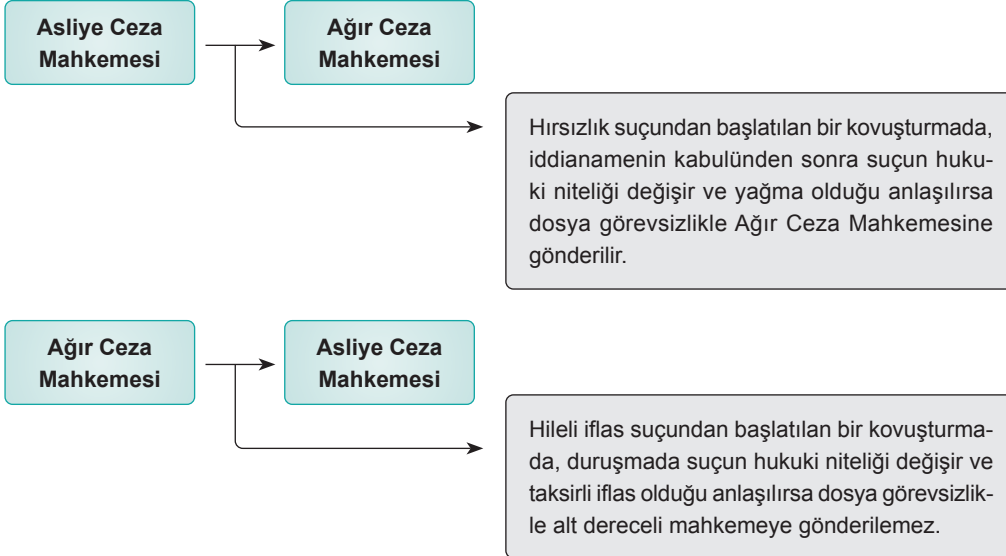
⚠ DİKKAT

- Mahkemelerin görevlerinin belirlenmesinde ağırlaştırıcı veya hafifletici nedenler gözetilmeksizin kanunda yer alan suçun cezasının üst sınırı göz önünde bulundurulur.

GÖREV KURALLARI VE GÖREVSİZLİK

- Görev kuralları **kamu düzenine ilişkin olup re'sen** dikkate alınır.
- Davaya bakan mahkeme, görevli olup olmadığına kovuşturma evresinin her aşamasında re'sen karar verebilir. Taraflar yargılamanın her aşamasında görevsizlik iddiasında bulunabilir.
- Adlî yargı içerisindeki mahkemeler bakımından verilen **görevsizlik kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir**. Merciin, itiraz üzerine verdiği kararlar kesindir.

! ÖRNEK

■ Görev Uyuşmazlıklarının Çözümü;

- Görev konusunda mahkemeler arasında uyumsuzluk olursa, görevli mahkemeyi ortak **yüksek görevli mahkeme** belirler. Kararı kesindir.

■ Görevli Olmayan Mahkemenin işlemleri;

- Yenilenmesi mümkün olmayanlar dışında, görevli olmayan hâkim veya mahkemece yapılan işlemler **hükümsüzdür**.

! DİKKAT

- İddianamenin kabulünden sonra **duruşmaya hazırlık aşamasında**, üst dereceli mahkeme iddianamede yer alan suç bakımından görevli olmadığını değerlendirirse, görevsizlik kararı vererek dosyayı alt dereceli mahkemeye **gönderebilir**.

BAĞLANTILI DAVALAR

DAR BAĞLANTI

- Bir kişinin **birden fazla suçta sanık** olması,
- Bir suçta **birden fazla sanık** bulunursa,
- Suçun işlenmesinden sonra **suçluyu kayırma, suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme** suçları varsa birden fazla ceza uyumsuzluğu arasında bağlantı var sayılır.

GENİŞ BAĞLANTI

- **Mahkeme, bakmakta olduğu** birden çok dava arasında bağlantı görürse, bu bağlantı dar bağlantı türlerinden olmasa bile, birlikte bakmak ve hükme bağlamak üzere **bu davaların birleştirilmesine** karar verebilir.

BAĞLANTI BULUNMASININ SONUÇLARI

1. BİRLEŞTİRME

- Bağlantılı suçlardan her biri değişik mahkemelerin görevine giriyorsa, bunlar hakkında birleştirilmek suretiyle **yüksek görevli mahkemede** dava açılabilir.
- Kovuşturma evresinin her aşamasında, bağlantılı ceza davalarının birleştirilmesine veya ayrılmasına **yüksek görevli mahkemeye** karar verilebilir.
- Birleştirilen davalarda, bu **davaları gören mahkemenin** tâbi olduğu yargılama usulü uygulanır.
- İşin esasına girdikten sonra **ayrılan davalara aynı mahkemede devam** olunur.

2. NİSBİ MUHAKEME

3. BEKLETİCİ MESELE

BİRLEŞTİRME YASAĞI

- İcra ceza mahkemelerinin görevine giren davalar ile diğer ceza mahkemelerinin görevine giren davalar birleştirilemez.
- Çocuk mahkemelerinde görülen davalar ile büyüklerin davaları kural olarak birleştirilemez.

- Kural olarak bekletici mesele saymak veya nisbi muhakeme yapmak **hâkimin takdirindedir**.
- **İstisna:** Mağdur veya sanığın **yaşının belirlenmesi** hususunda **nisbi muhakeme** yapma; **senedin sahteliğine ilişkin hukuk davası** açılması halinde ve **kanunun anayasaya aykırılığı** konusunda **bekletici mesele** sayma mecburiyeti vardır.